

De gilden

In de middeleeuwse steden vormden de handwerkers een onmisbaar bevolkingsdeel. Doetinchem begon als versterkt boerendorp. Iedereen maakte daar alles nog zelf. Maar al gauw trad er specialisatie op in het werk. Zo kwamen de eerste vaklieden naar voren: smeden, bakkers, timmerlieden, wevers, koperslagers, brouwers Deze handwerkers verenigden zich al gauw in gilden. Dit begon in Doetinchem in de loop van de 15de eeuw. Gilden waren vakverenigingen van werkgevers en werknemers samen. De stedelijke overheid hield een vinger in de pap. Het was verboden gilden op te richten, tenzij na overleg met de schepenen. De gildereglementen werden opgesteld door gildeleden en overheid samen.

Omdat Doetinchem maar klein was, kon het aantal gilden maar klein zijn. In het Keurboek vinden we vijf gilden. Dat waren de schoenmakers, de smeden, de kleermakers, de wevers en de timmerlieden.

Brandemmer van het TGKD gilde.

Vestigingseisen

Men kende toen ook al vestigingseisen om de aangesloten gildeleden een verzekerd bestaan te verschaffen. Iedere ambachtsman moest lid van zijn gilde zijn. Vreemdelingen werden niet toegelaten. Of – tegen flinke betaling. In de gildebrief van het Doetinchemse gilde van kleermakers, droogscheerders en lakenverkopers staat dat zo iemand voor zijn toelating eerst "twee oude schilden (een gouden munt), twee tonnen biers ende achthien pond schinken (ham)" moest betalen.

De vakopleiding.

Het gilde zorgde voor een gedegen vakopleiding. Die begon met het jongmaatje bij een gevestigde meester. Meestal kreeg zo'n leerjongen bij zijn baas kost en inwoning. Geen loon, want daarvoor leerde de meester hem immers het vak. Was hij met de opleiding klaar, dan was hij "gezel". Meestal ging hij dan werken bij andere bazen om meer ervaring op te doen. Als hij voldoende kennis had opgedaan dan kon hij een

meesterproef doen. Dit is een soort examen waarbij een stuk werk vervaardigd moest worden. Als dit goed werd beoordeeld mocht hij zich meester noemen.

Beunhazen

Natuurlijk waren er altijd mensen die probeerden zonder examen en zonder vestigingsvergunning stiekem een zaakje te beginnen. Zij moesten dan in het verborgene werken. Ergens op zolder ('n "beun"). Als ze werden gevonden, trad de stadsoverheid streng op. Zwartwerkerij werd niet geduld. Toch waren er in Doetinchem ook wel min of meer erkende "beunhazen". Ze mochten alleen kleine klusjes doen. Als ze zich hier niet aan hielden, kregen ze "een poene (boete) van een old schilt (gouden munt), half voor die stadt, en half voor het gilde".

Schutsheiligen

Ieder gilde had zijn schutsheilige of "patroon". Die van de Doetinchemse kleermakers was St. Jacobus, de timmerlui hadden St. Jozef, de smeden St. Eloy en de schoenmakers St. Crispinus. Op de naamdag van hun schutspatroon vierden ze hun jaarlijkse gildefeest, hun "teerdag".

Opheffing gilden

Eeuwenlang hebben de gilden vruchtbaar gewerkt. Wanbetalers kwamen bijvoorbeeld op een zwarte lijst. Die konden dan nergens meer een leverancier vinden, totdat ze hun schuld betaald hadden. In de 18de eeuw begon de invloed van de gilden te verslappen. Er kwamen meer overtreders doordat er meer mensen in de steden kwamen wonen en doordat het onderlinge verkeer toenam. In 1798 werden de gilden officieel opgeheven. De naam "gilden" is wel blijven bestaan in de schuttersgilden (in Dichteren en Gaanderen bijvoorbeeld).